

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

ALTYN BILIM KILTY

10(29)-4/2025

Атырау облысы, Қызылқоға ауданы
«Тасқұдық бастауыш мектебі»
коммуналдық мемлекеттік мекемесі
Бастауыш сынып мұғалімі
Мырзагалнева Токжан Тлековна

Алматы облысы, Еңбекшіқазақ ауданы Талдыбұлақ ауылы
ЖНПС «Құлыпшақ 2019» бөбекжай балабақшасы
тәрбиші Тасырова Жанат Сауытқызы

Зейін мен есте сақтауды дамытуға бағытталған логикалық ойындар

Аннотация

Бұл мақалада мектепке дейінгі және бастауыш жастағы балалардың зейіні мен есте сақтау қабілетін дамытуда логикалық ойындардың тиімділігі қарастырылады. Баланың танымдық қабілеттері – зейін, қабылдау, есте сақтау, ойлау, сөйлеу – бір-бірімен тығыз байланысты және кешенді түрде дамины. Солардың ішінде зейін мен ес – білімді қабылдау мен оны өңдеудің бастапқы негізі. Баланың назарын шоғырландырып, ақпаратты ұзақ мерзімге есте сақтауға үйрету — қазіргі білім беру жүйесінде ерекше мәнге ие. Бұл үдеріске логикалық ойынды дұрыс қолдана білудің маңызы зор. Мақалада зейіннің тұрақтылығын, ауысушылығын, бөлінушілігін арттыруға бағытталған, сондай-ақ көру және есту есіп жаттықтыратын тиімді ойындар сипатталады. Автор тәжірибе негізінде логикалық ойындардың баланың белсенділігін арттырып, танымдық процестерін дамытудағы нақты мүмкіндіктерін ашады.

Кілт сөздер: зейін, есте сақтау, танымдық процесс, логикалық ойын, мнемотехника, шоғырлану, есту және көру есі, бала дамуы, оқыту әдістемесі

Кіріспе

Бала дүниесі ойын арқылы таниды, ал оның ойлау, есте сақтау және зейіндік қабілеттері дәл осы ойын барысында дамины. Бала табиғатынан қызығушылыққа бейім, ал қызығушылық болған жерде – зейін де, ес те белсенді болады. Сондықтан тәрбие мен білім беру үдерісінде ойын элементтері мен логикалық жаттығуларды мақсатты түрде қолдану – баланың ойлау кәсіптігін ашуды, есте сақтау механизміп нығайтудың, зейінін шоғырландырудың тиімді жолы болып саналады. Әсіресе мектепке дейінгі және бастауыш жастағы балаларда зейін тұрақсыз, тез ауытқуға бейім келеді. Бұл кезде логикалық ойындар – зейінді белсендіру, оны бір нысанға бағыттап ұстап тұруға үйрету, назарды ауыстыра алу дағдысын жаттықтыру үшін өте пайдалы. Сонымен қатар, ес – баланың оқу әрекетінің негізі. Есті жаттықтыру арқылы бала ақпаратты таниды, қайта жаңғыртады және ұзақ уақыт бойы сақтай алады. Осы мақалада зейін мен есте сақтауды дамытуға арналған логикалық ойындардың маңызы, әдістемесі және нәтижелілігі талданады.

Зерттеу мақсаты

Бұл зерттеудің мақсаты – мектепке дейінгі және бастауыш сынып оқушыларының зейін мен есте сақтау қабілетін дамытуда логикалық ойындарды тиімді қолдану жолдарын анықтау. Сонымен қатар, түрлі ойын түрлерінің танымдық белсенділікке, ақпаратты өңдеу жылдамдығына және ойлау икемділігіне әсерін зерттеу, балалардың жас ерекшелігіне сай бейімделген ойын әдістерін ұсыну мақсаты көзделеді.

Зерттеу әдістері

Зерттеу барысында педагогикалық бақылау, тәжірибелік ойын сабақтарын өткізу, балалардың ойынға қатысу белсенділігін, зейінінің ұзақтығын, есте сақтау нәтижелерін салыстыру әдістері қолданылды. Сонымен қатар, визуалды және есту негізіндегі мнемотехникалық жаттығулар, жұптау, сәйкестендіру, қарама-қарсы элементтерді табу, реттік есте сақтау ойындары арқылы баланың ақпаратты қабылдау мен қайта жаңғырту қабілеті бағаланды. Талдау процесінде баланың эмоционалдық күйі, оқу әрекетіне қызығушылығы және ойындан кейінгі танымдық белсенділігі де ескерілді. Зерттеу практикалық бағытта жүзеге асып, тәрбиеші мен мұғалімдер тәжірибесіне сүйеніп жүргізілді.

Зейін мен есте сақтаудың психологиялық ерекшеліктері

Баланың зейіні мен есте сақтау қабілеті — оның танымдық дамуының іргетасы. Ерте жаста зейін

еріксіз сипатта болады: бала өзі қызыққан нәрсеге ғана назар аударады. Ал ерікті зейінді қалыптастыру – ұзақ әрі жүйелі жұмыс нәтижесінде жүзеге асады. Зейіннің тұрақтылығы, шоғырлануы, бөлінуі, ауысуы сияқты қасиеттерін дамыту арқылы бала ақпаратпен жұмыс істеуді үйренеді. Мысалы, бір ойын барысында бір уақытта тыңдап, қарап, салыстырып, дұрыс жауап табу қажет болғанда зейіннің бірнеше компоненті іске қосылады. Есте сақтау да сол сияқты – бала алдымен көру немесе есту арқылы ақпаратты қабылдайды, оны белгілі бір бейнемен немесе мағыналық байланыспен есте сақтап, кейін қайта жаңғыртады. Бұл үдерісте мнемотехникалық тәсілдер, байланыстыру, жүйелеу, салыстыру үлкен рөл атқарады. Бастауыш жаста бұл қабілеттер әсіресе қарқынды дамиды. Сондықтан баланың ойлау мен зейін жүйесін дұрыс бағыттап, ойын арқылы танымдық процестерін белсендіру – педагогтың маңызды міндеттерінің бірі.

Логикалық ойындар арқылы зейінді дамыту әдістері

Логикалық ойындар — баланың зейінін дамытуда таптырмас құрал. Олар баланы бір нысанға назар аударуға, оны бақылауға, салыстыруға, айырмашылықтарды байқауға және қажет кезде назарын бір тапсырмадан екіншісіне жылдам ауыстыруға үйретеді. Мысалы, «Бір артықты тап», «Не өзгерді?», «Түстерді шатастырмай айт», «Бірдей затты тап» ойындары баланың көру, есту және сезіну зейінін белсендіреді. «Дыбысты тыңдап қайтала», «Қозғалысты есіңе сақта» деген жаттығуларда баланың есту және қимылдық зейіні дамиды. Ойын барысында бала бір нәрсеге назар аударуға ғана емес, айналадағы басқа да ақпараттармен жұмыс істеуге үйренеді. Зейіннің тұрақтылығы жаттығуларды жүйелі түрде қайталау арқылы нығая түседі. Ал ауысушылық пен бөлінушілік — бірден бірнеше ережеге назар аударатын көпқадамды ойындар арқылы қалыптасады. Ойынның басты шарты — қызығушылықты сақтай отырып, зейінді белсенді жұмысқа тарту. Тәрбиеші ойынның қарқынын, деңгейін баланың даму ерекшелігіне сай бейімдеуі қажет.

Есте сақтау қабілетін арттыратын ойын түрлері

Есте сақтау қабілеті бала дамуының барлық салаларымен байланысты: ол тіл дамуы, оқу дағдысы, логикалық ойлау, күнделікті тәжірибе мен әрекеттердің негізгі құраушысы. Ойын арқылы баланың есте сақтау мүмкіндігін арттыру – ең табиғи әрі тиімді тәсілдердің бірі. «Суретті есте сақта», «Жұптарды тап», «Сөздер тізбегін қайтала», «Кім не киіні?», «Қай үйде не бар?» сияқты мнемотехникалық ойындарда бала бейнені, сөзді, реттілікті, мағыналық байланысты, келістікті есте сақтау арқылы жаттықтырады. Есте сақтау ойыны тек жаттауға емес, есте қалдыру тәсілін түсінуге де үйретуі тиіс. Ол үшін визуалды, есту, тактильді арналар біріктірілуі керек. Мысалы, «Саяхат картасы» ойынында бала жол бойында кездескен нысандарды көру арқылы есте сақтаса, «Құпия қорап» ойынында қолмен сезіп таниды. Бұл ойындарда баланың есін көру, есту, қозғалыс арқылы кешенді дамытуға болады. Ең бастысы – тапсырманың эмоционалдық реңкі мен қызықты формасы, бұл балаға ұмытпай, қызығушылықпен есте сақтауға мүмкіндік береді.

Сабақ пен күн тәртібінде логикалық ойындарды ұйымдастыру жолдары

Логикалық ойындарды тек арнайы ойын сағатына емес, сабақ пен күнделікті әрекеттерге кіріктіру – тәрбиешінің шығармашылық шеберлігін талап етеді. Мысалы, таңертеңгі қабылдауда «Бүгін ненің түсі өзгерді?», «Кімнің шұлығы басқа түсті?», «Жылдам кім байқайды?» деген ойындар зейінді жаттықтырады. Сабақ барысында жаттығу алдында қысқа сергіту ойындары, тақырыппен байланысты логикалық сұрақтар баланың ойлауын белсендіреді. Жаңа сөздерді жаттағанда «естіп қайталау», «Бейнеге қарап есте сақтау», «жұптау» тәсілдері пайдалы. Күн тәртібіндегі өтпелі сәттерде – мысалы, асханаға бару, серуенге шығу алдында «Санап жет», «Кім соңында қалады?», «Қайда барамыз?» ойындары арқылы зейін мен қимылды үйлестіруге болады. Сонымен қатар, ойындарды жеке, жұптық және топтық форматта түрлендіріп қолдану баланың әлеуметтенуіне, серіктестік сезінуіне де көмектеседі. Ең бастысы – әр логикалық ойын баланың қызығушылығына әсер етіп, зейін мен есте сақтау механизмін белсенді ететіндей құрылуы қажет.

Ұсынымдар

Балалардың зейіні мен есте сақтау қабілетін дамыту мақсатында логикалық ойындарды күнделікті оқу және тәрбие жұмысының маңызды бөлігіне айналдыру ұсынылады. Әр ойын баланың жас ерекшелігіне, қабылдау мүмкіндігіне және эмоционалдық күйіне бейімделіп, біртіндеп күрделенуі қажет. Тәрбиешілер мен мұғалімдер логикалық жаттығуларды міндет емес, қызықты процесс ретінде ұйымдастыруы тиіс. Сонымен қатар, ойындан кейінгі рефлексия – яғни «Саған не қиын болды?», «Не есте қалды?», «Қай кезде шатастың?» деген сұрақтар арқылы баланың өз танымын сезінуге мүмкіндік беру де өте маңызды. Жүйелі түрде қайталанатын, бірақ түрленіп отыратын ойын формалары ғана зейіннің тұрақтылығын және есте сақтау дағдысын ұзақмерзімді дамытуға ықпал етеді. Сондай-ақ ата-аналармен бірлесіп отырып үй жағдайында да қарапайым есте сақтау жаттығулары мен ойындарды қолдану ұсынылады: суретке қарап әңгіме құрау, бір күндегі істерді

ретімен айту, отбасылық "есте сақтау ойыны" ұйымдастыру – осының бәрі баланың танымдық әлеуетін кеңейтеді.

Қорытынды

Зейін мен есте сақтау – баланың қоршаған ортаны танып-білуінің, білімді меңгеруінің және ойлау қабілетінің негізін құрайтын маңызды когнитивті процестер. Бұл қабілеттерді дамытудың ең табиғи және тиімді тәсілі – логикалық ойын. Ойын – баланың табиғи ортасы, ал оның ішінде берілетін тапсырмалар баланың санасын жаттықтырып, оны жүйелі әрекетке баулиды. Логикалық ойындар арқылы бала тек көңіл көтеріп қана қоймай, сонымен қатар зейінін шоғырландыруды, есте сақтауды, салыстыру мен шешім қабылдауды үйренеді. Осылайша ойын – таным мен дамудың алтын көпіріне айналады. Мұғалім мен тәрбиеші ойын арқылы баланың ішкі мүмкіндіктерін ашып, оның ойлау кеңістігін кеңейте алады. Сондықтан логикалық ойындарды тәрбие және білім берудің табиғи бөлігі ретінде қарастыру – бүгінгі күннің өзекті педагогикалық міндеттерінің бірі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жанабекова Р.М. (2022). Мектепке дейінгі жастағы балалардың зейіні мен есте сақтауын дамыту жолдары. – Алматы: Дарын.
2. Gathercole, S.E., & Alloway, T.P. (2008). *Working Memory and Learning: A Practical Guide for Teachers*. – Sage Publications.
3. Лурия А.Р. (2020). *Познавательные процессы и развитие мозга ребенка*. – Москва: Педагогика.
4. Atkinson, R.C., & Shiffrin, R.M. (1968). *Human Memory: A Proposed System and its Control Processes*. – In Spence & Spence (Eds.), *The Psychology of Learning and Motivation*.
5. ҚР Оқу-ағарту министрлігі. (2021). Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуда ойын әдістерін қолдану жөніндегі әдістемелік ұсынымдар.
6. Хайруллина Л.М. (2019). *Развитие памяти и внимания у дошкольников через дидактические игры*. – Казань: Фолиант.
7. Tracy Packiam Alloway. (2013). *Training Your Brain: 60 Days to a Better Brain*. – MJF Books.
8. www.cogniakids.com – Танымдық ойындар мен жаттығуларға арналған халықаралық ресурс.
9. www.mindmatterskids.org – Бала миының дамуына арналған нейropsychологиялық ойын платформасы.
10. www.zhanartu.kz – Қазақстандық педагогтерге арналған танымдық даму құралдары жинағы.

E DUCATIONAL
S CIENCES
I NDEX

**ҰЛЫ
ДАЛА ҰСТАЗЫ**

VOLUME III • №10 (77) • OCTOBER 2025

Any reproduction of the materials or their extracts is only with written permission of the editors.

The editors are not responsible for the contents.

The editors' opinion may not coincide with the opinions of the authors.

SINCE JANUARY 2019

ТАСЫРОВА ЖАНАТ,
ЖШС «Құлыншақ 2019» бөбекжай-балабақшасының тәрбиешісі

МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАРДА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУДІҢ ЗАМАНАУИ ӘДІСТЕРІ

Қазіргі қоғамда экологиялық мәдениетті қалыптастыру – мектепке дейінгі тәрбие мен білім берудің маңызды бағыттарының бірі. Баланы табиғатты қорғауға, оны аялауға үйрету – тұлғаның экологиялық санасын ерте жастан дамыту арқылы жүзеге асады. Мектепке дейінгі ұйымдағы экологиялық тәрбие – баланың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттырумен қатар, оны қорғауға жауапкершілік сезімін қалыптастыратын тәрбиенің бөлігі болып табылады. Заманауи балабақшада экологиялық тәрбие инновациялық әдістер мен цифрлық технологиялар арқылы қызықты әрі әсерлі түрде жүргізілуі мүмкін. Қоғамның тұрақты дамуы мен адам мен табиғат арасындағы үйлесімді қарым-қатынасты қалыптастыру маңызды міндеттердің бірі болып отыр. Сондықтан мектепке дейінгі ұйымдарда экологиялық тәрбиені жүйелі түрде ұйымдастыру – болашақ ұрпақтың экологиялық мәдениетін қалыптастырудың алғашқы және ең маңызды баспалдағы. Экологиялық тәрбие – балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін, қамқорлық сезімін, жауапкершілігін дамытуға бағытталған педагогикалық процесс. Оның негізгі мақсаты – баланың экологиялық санасын қалыптастыру, табиғатқа ұқыпты қарау дағдыларын ерте жастан бойына сіңіру.

Экологиялық тәрбие берудегі заманауи тәсілдер:

1. ♣ **Жобалық әдіс:** «Менің жасыл бұрышым», «Табиғатты қорғайық», «Өсімдікті өсірейік» сияқты жобалар арқылы балалар нақты іс-әрекетке қатысады.
2. 🎮 **Интерактивті сабақтар:** мультимедиялық бейнероликтер, онлайн ойындар ("EcoKids", "Жас эколог") арқылы табиғат туралы түсінік кеңейеді.
3. 🧪 **Тәжірибе мен бақылау:** табиғат бұрышында өсімдіктер мен жануарларға қамқорлық жасау, су мен жарықтың ролін бақылау арқылы танымдық белсенділік артады.
4. 🗑️ **Қайта өңдеу жобалары:** балалар тұрмыстық қалдықтардан ойыншық немесе көрме бұйымдарын жасау арқылы экологиялық ойлауды меңгереді.
5. 🌱 **«Эко-күн» немесе «Жасыл апта» акциясы:** ата-аналармен бірге экологиялық сенбілік, ағаш отырғызу, таза аула жасау шаралары ұйымдастырылады.
- 6.а) **Экологиялық жобалық әдіс.**
7. Балалар топ болып табиғатты қорғау тақырыптарында шағын жобалар орындайды (мысалы, «Таза аула», «Гүл егелейік», «Құстарға қамқор болайық»). Бұл әдіс зерттеушілік қабілетті арттырып, практикалық іс-әрекет арқылы экологиялық сана қалыптастырады.
- 8.а) **STEAM технологиясы арқылы экологиялық тәрбие.**
9. Экологиялық тақырыптарды ғылым (Science), технология (Technology), инженерия (Engineering), өнер (Art), математика (Math) бағыттарымен байланыстыру балалардың қызығушылығын арттырады. Мысалы, су айналымы моделін жасау, табиғи материалдардан көлеңкер бұйымдарын дайындау сияқты тәжірибелер өткізіледі.
10. б) **Экологиялық ойын әдісі.**
11. Балаларға табиғатты қорғау, жан-жануарларды аялау, өсімдіктердің пайдасын түсіндіретін дидактикалық және рөлдік ойындар («Орман дәрігері», «Құстарды құтқарайық», «Табиғаттың достары») жүргізіледі.
12. в) **Ақпараттық-коммуникациялық технологиялар (АКТ) қолдану.**
13. Мультимедиялық материалдар, экологиялық анимациялар мен бейнероликтер арқылы табиғат құбылыстарын көрнекі түрде түсіндіру тиімді нәтиже береді. Бұл балалардың есте сақтау қабілетін дамытып, қызығушылығын арттырады.
14. г) **Табиғат аясындағы практикалық жұмыстар.**
15. Балаларды серуен кезінде бақылау, гүл отырғызу, бақшада еңбек ету, қоқысты сұрыптау сияқты іс-әрекеттерге қатыстыру экологиялық тәрбие берудің ең табиғи

Экологиялық тәрбие беруде педагогтың кәсіби шеберлігі мен жеке үлгісі шешуші рөл атқарады. Сонымен қатар ата-аналармен бірлескен жұмыстар – табиғат қорғау сенбіліктері, экологиялық көрмелер, үй тапсырмасы ретінде өсімдік күту – баланың алған білімі мен дағдысын нығайтады. Мектепке дейінгі ұйымдарда экологиялық тәрбие берудің заманауи әдістері баланың табиғатқа деген сүйіспеншілігін арттырып қана қоймай, болашақта саналы, жауапты азамат болып қалыптасуына негіз қалайды. Табиғатты қорғау мәдениетін ерте жастан қалыптастыру – еліміздің экологиялық қауіпсіз болашағының кепілі. Экологиялық тәрбие тек сабақпен шектелмей, күнделікті өмірде де жалғасын табуы керек. Тәрбиеші мен ата-ана арасындағы бірлескен экологиялық мәдениет балаға үлкен үлгі болады. Мектепке дейінгі ұйымдарда экологиялық тәрбие беру – тек табиғатты қорғауға үйрету емес, ол – жауапкершілік, ұқыптылық, ізгілік сияқты адамгершілік қасиеттерді қалыптастырудың жолы. Инновациялық әдістер мен заманауи технологияларды пайдалану арқылы экологиялық тәрбие процесі қызықты әрі нәтижелі өтеді. Бүгінгі бала – ертеңгі табиғатты қорғайтын азамат екенін ескерсек, экологиялық мәдениетті қалыптастыру – қоғамның болашағына салынған ең қымбат инвестиция.

CONTENTS

Жумабаева Райхан Сайлаубаевна,	4
XXI ғасырдағы ұстаз келбеті, қабілетті тұлғаны оқыту мен тәрбиелеудегі инновациялық әдіс-тәсілдер.....	4
Каирбекова Меруерт Берикжановна,	5
Жасанды интеллект арқылы бастауыш сынып оқушыларына арналған тапсырмалар дайындау жолдары.....	5
Ислямғалиева Алия Асқаровна,	6
Пословицы и поговорки как средство актуализации лексики и грамматики.....	6
Саятуллаев Нурболат Туремуратович,	8
Ұлы химиктер тәжірибесін цифрлық платформа арқылы оқыту.....	8
Козеева Айткүл Ескалтықызы,	12
Developing vocabulary: adjectives ending with -ing and -ed.....	12
Серикбаева Алия Дилдабековна,	14
Темірқазық пен Жетіқарақшы. Сын есімді қайталау.....	14
Ізбасар Ақниет Әбжаппарқызы,	17
Бастауыш сынып оқушыларында оқуға деген қызығушылықты арттырудың тиімді әдістері.....	17
Қожатұл Ербол Нуртуғанович,	21
Развитие художественного мышления учащихся в процессе обучения игре на фортепиано.....	21
Танатарова Сабина Жиксимбайевна,	23
Психология исполнительского волнения и способы его преодоления у юных флейтистов.....	23
Шингисбекова А. С.,	24
Национальные ценности в эпоху глобализации: опыт формирования культуры уважения и профилактики буллинга в рамках программы «Адал азамат».....	24
Абдигалиева Алмагуль Бағлановна,	26
Организация логопедической работы с детьми с общим недоразвитием речи.....	26
Абдигалиева Алмагуль Бағлановна,	29
Архабаева Ботакөз Даулетовна,	29
Инклюзивті орта: теория, практика, даму тенденциялары.....	29
Амиркенова Эльмира Жарасбаевна,	31
Особенные дети. Социальное сопровождение Семей.....	31
Жақыпбекова Айгүл Елжасовна,	34
Жылдам оқуды дамытудың инновациялық тәсілдері: екі қолмен жұмыс және ұлттық оюларды қолдану тәжірибесі.....	34
Сүтемгенова Арай Бакытбековна,	35
Бөлшектер. Бөлшектерді салыстыру.....	35
Молдыбай Сандұғаш Көшербайқызы,	38
Мектепке дейінгі ұйымдарда инновациялық басқару мәдениеті.....	38
Малдыбаева Сымбат,	39
Баланың шығармашылық қабілетін дамытудағы ойын әдісі.....	39
Молдабекова Нағима,	40
Мектепке дейінгі жастағы балалардың сөйлеу тілін дамыту жолдары.....	40

CONTENTS

Тургинбаева Гульмира,	41
Тәрбие процесінде ұлттық құндылықтарды қолдану маңызы	41
Тасырова Жанат,	42
Мектепке дейінгі ұйымдарда экологиялық тәрбие берудің заманауи әдістері	42
Бекпаша Жамиль,	43
Балабақшада дене шынықтыру сабақтарында инновациялық тәсілдерді қолдану	43
Абдиева Гүлмира Түрсулбаевна,	43
Баланың логикалық ойлауын дамытуға арналған заманауи әдіс-тәсілдер	43
Сағынтай Мейрамгүл,	44
Балалардың ұжымдық дағдыларын қалыптастырудағы инновативтік тәсілдер	44
Қабдулова Мендигүл Дауитовна,	45
Мектепке дейінгі ұйымдарда балалардың еңбек тәрбиесінің маңызы	45
Досмаханова Тоты,	45
Қонақаны қойдың	45
Талманова Асель Аблайханова,	47
Құлыншағым құлдырап. Торы құлын	47
Абраманова Шахарбану Кенесбекқызы,	50
Зз дыбысы және әрпі	50
Дүйсенкулова Мирамкул Уақитовна,	53
Түскі тамақ – күшті тамақ	53
Махметжанова Гүлжанат Мейрамбекқызы,	56
Санды бірнеше есе арттыруға немесе кемітуге және сәлсіз салыстыруға берілген есептер	56
Сейдахова Гүлжанат Шакибаевна,	58
Жай сөйлем мен құрмалас сөйлем	58
Бектенова Гаухар Сүйимтаевна,	61
Сөз тіркесі	61
Асылбекова Жансая Асылбекқызы,	65
Химия пәнінде контексттік тапсырмаларды қолдану – функционалдық сауаттылықты арттырудың тиімді құрылы	65